

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

• HVAR 8 DAG •

ILLUSTRERADT

MAGASIN

UPPENBARELSEKYRKAN, SALTSJÖBADEN. — FOTO. G. HEURLIN, STOCKHOLM.

21:STA ÅRG.

DEN 23 MAJ 1920

N:o 34

Foto. Winge, Norrböping.

Klitch: Bengt Sjöfarsparre.

Varhvaring

IVAR SWARTLING.

TILL PORTRÄTTET Å FÖREGÅENDE SIDA.

Många av våra städer hava förnäma historiska traditioner, förlorande sig i sagans dunkel och värdigt uppburna intill nutiden. Det ligger närmast att tänka på Stockholm och Malmö, de båda huvudstäderna, den ena för hela riket, den andra för Skåneland samt kulturstäderna Uppsala och Lund. Som kommersiellt centrum är Göteborg utom jämförelse och är denna stad på sin nuvarande plats jämförelsevis ung, har den dock stolta anor tack vare sina föregångare framför allt Kungahälla och Gamla Lödöse. Sveriges fjärde stad, Norrköping, vilar åter på industriell grund och förer från denna utgångspunkt en så rätlinig och följdriktig utveckling från den lilla kvarnby, som antagligen redan under forntiden uppväxt kring Motala strömmar och fall, och den medeltida småstaden upp till nutidens stolta industrisamhälle med Louis de Geer, Wilhelm Gillisson De Besche och Petter Speets som storhetstidens — bruket Holmen och Drag gå tillbaka till 1600-talet — och de båda Swartzarna, Petter och Olof, som frihetstidens lysande grundläggarnamn, att ingen annan svensk stad kan mäta sig med densamma. Denna följdriktiga utveckling har ett slags motbild i den allt intill sista tiden karaktäristiskt slutna stadsbilden och denna har på sitt sätt en motsvarighet också i en enastående tradition generationerna genom i ledande släkter. Namnen från den glanstid för Norrköpings industri, som följde på den modärna maskinteknikens införande i vårt land under 1800-talets förra del, gå igen ännu i dag i denna stad som knappast i någon annan av motsvarande storlek. Än i dag har Norrköping sina Swartzar, sina Swartlingar, sina Ringborgar som på den tid, från vilken Wilma Lindhe skildrar sin barndom vid förra århundradets mitt, och även släkter, som framtråda senare, synas trivas i staden och följa de äldres föredöme i trofast medarbete på samballets förkovran.

Axel Ivar Swartling, Norrköpings stadsfullmäktiges nuvarande ordförande, vars bild i detta nummer återges på H. 8. D:s första sida, tillhör en gammal svensk släkt, som leder sitt ursprung från Svartebo i Hällestads socken i Östergötland, varav namnet är taget. Äldsta kända stamfadern var född redan i slutet på 1500-talet. Genom flera generationer ägnade dess medlemmar sig åt hammarsmedmästarnes yrke, tills på 1700-talet två bröder, Carl och Peter, inflyttade till Norrköping och idkade kvarnrörelse. Sönsönerna Per Fredrik Rikard och Frans Johan Axel Swartling började intressera sig för den vid förra århundradets mitt kraftigt uppbomstrande ylleindustrien — de 122 mindre fabriker, som existerade år 1850 och först förvärvat Norrköpings hedersnamnet "Sveriges Manchester" började vid denna tid sammanslutas till eller vika för större företag — och den sistnämnde övertog, 1875, ledningen av den berömda Drags yllefabrik samt blev småningom Norrköpings mest verksamme och representative kommunalman, en av stadens representanter i Andra kammaren samt slutligen under en följd av år denna kammares talman. Axel Ivar Swartling föddes i Norrköping den 1 juni 1868 som näst äldsta son till denne i hans äktenskap med Mathilda (Thilda) Charlotta Ståhlbom, även hon bördig från Norrköping.

Efter att år 1885 ha avlagt mogenhetsexamen vid fädernestadens högre allmänna läroverk beslöt han att i likhet med sin fader ägna sig åt ylleindustrien och blev efter att hava förvärvat sig en grundlig teknisk och merkantil utbildning för uppgiften år 1891 fabriksföreståndare vid det år 1866 grundade Ströms aktiebolag och tre år senare disponent för detsamma. I denna egenskap hade han tillfälle att verksamt bidra till de väsentliga förbättringar i teknisk och mekanisk utrustning, vilka utmärkte den svenska ylleindustriens utveckling under den närmaste tiden. Medan tillverkningskvantiteten pr arbetare år 1897 vid

väverierna i hela riket utgjorde 777 kg., hade den 1912 stigit till 1,100 och medan spinnerierna, som om man får tro den officiella statistiken femårsperioden 1866—70 trots den långa arbetsdagen icke frambragt mer än 451 kg. pr arbetare och år, år 1897 fortfarande endast redovisade 2,147 kg., hade siffran år 1912 stigit till 2,832.

Emellertid inskränkte sig Ivar Swartling icke till driftens mekaniska och tekniska fulländning. Han förstod även betydelsen av att skaffa den en organisation, som möjliggjorde en rationell arbetsfördelning de olika fabriker emellan. För detta ändamål lyckades han år 1912 genomföra en sammanslagning av de båda gamla firmorna Ströms aktiebolag och R. Wahrens aktiebolag till Aktiebolaget förenade yllefabrikerna. Genom inköp av aktiestocken i D. Brücks fabriksaktiebolag kom även detta betydande företag liksom det i sin ordning av detta ägda Bergsbro aktiebolag att tillhöra Aktiebolaget förenade yllefabrikerna, varigenom alltså en högst betydande och ekonomiskt fördelaktigt driftskoncentration bragtes till stånd. I det nya aktiebolaget, som har ett aktiekapital av 5,000,000 kr. och som väsentligt bidragit till att Norrköpings ylleindustri så väl kunnat bestå krigstidens hårda påkänningar, blev Ivar Swartling verkställande direktör. Hans ledande ställning inom denna industri markerades än ytterligare därav, att han sedan länge intagit plats som styrelseledamot i Drags aktiebolag och att han är ordförande i Svenska yllefabrikanternas förening såväl som i Sveriges textilindustriförbunds överstyrelse (sedan 1907). I detta sammanhang bör måhända också nämnas, att han är ordförande i fabriksföreningen i Norrköping samt i Östergötlands och Södermanlands handelskammare ävensom ledamot av Sveriges industriförbunds styrelse.

Icke blott inom textilindustrien utan även i Norrköpings kommunala liv har Ivar Swartling låtit sig angeläget vara att på ett värdigt sätt upptaga sin faders mantel. Vid unga år valdes han till ledamot av kommunalrepresentationen och inom den avancerade han, så snart fadern lämnade ordförandeposten, till vice ordförande. Det skedde år 1909 och tre år senare tog han säte i ordförandestolen, där han med allmänt erkänd oväld och kraft allt fortfarande för klubban. För hans många övriga kommunala uppdrag förbjuder oss utrymmet att närmare redogöra.

Av riksdagen har Ivar Swartling sedan år 1910 tagits i anspråk för ordförandeskapet i styrelsen för riksbankens avdelningskontor i Norrköping. Av övriga ekonomiska uppdrag, som lagts i hans händer må nämnas ordförandeskapet i Norrköpings stadshypoteksförening, i Norrköping—Söderköping—Vikbolands och i Köping—Uttersbergs järnvägsaktiebolag samt styrelseledamotskap i Norrköpings sparbank. Under kristiden kallades han av k. m:t till ledamot av industrikommissionen och hade säte i dess arbetsutskott.

Då Ivar Swartling år 1918 mottog kandidatur till riksdagens andra kammare och även invaldes däri för valkretsen Norrköping—Linköping, hade man hoppats, att han även som riksdagsman skulle träda i sin faders fotspår. Att han ej saknat förutsättningar härför, är välbekant för alla som känna honom. Emellertid har han redan meddelat, att han icke önskar mottaga återval. Förmodligen håller han före, att han kan använda sin lediga tid bättre i det allmännas tjänst i sin hemstad än det är honom möjligt vare sig i de långträdiga och föga fruktbarande plenaröverläggningarna eller i de intrigtfulla, slutna utskottsrummen. Vad riksdagen än kan komma att förlora därpå, är Norrköpings stad att lyckönska, som nu kan glädja sig åt, att han änyo odelat ägnar den sin kraft.

År 1896 ingick Swartling äktenskap med Ingrid Evy Katarina Sandberg.

Foto. Ohm, Malmö.

KÖPMANSKURSER I MALMÖ anordnade av Skånes Köpmannaförbund i förening med Sveriges Köpmannaförbund. Mötesdeltagare i Landstingssalen i Malmö.

Kliché: Kem. A.-B. Bengt Silfverparre, Sthm.—Gbg.

De på initiativ av Skånes köpmannaförbund i förening med Sveriges Köpmannaförbund och i samråd med undervisningsrådet i k. skolöverstyrelsen N. Schenke, anordnade *köpmannakurserna i Malmö* togo sin början d. 29 april och pågingo t. o. m. d. 1 maj. Programmet för kurserna, vilka räknade 300 deltagare från olika delar av lar. det, affärsinnehavare och affärsanställda, upptog ett stort antal föredrag över ämnen fallande inom handelsnäringens område.

Kursdeltagarna ägnade föreläsningarna den största uppmärksamhet och vitsordade med tacksamhet den stora nytta de dragit av den meddelade undervisningen, vilken man sökt göra så praktisk som möjligt. Utom de egentliga föredragen över bl. a. "frihamnsväsendets betydelse för affärslivet", "förhållandet mellan bankerna och affärsmännen" m. m., lämnades även direkta råd i fråga om inventering, kalkylering, bokföring m. m.

Ordförande vid kurserna var Sveriges Köpmannaförbunds ordf. direktör E.

Pressfoto.

GAMLA AMMUNITIONSFABRIKEN Å MARIEBERG ÖDELAGD GENOM ELDSVÅDA.

Kliché: Bengt Silfverparre.

A. Thunholm, Stockholm, och vice ordf. Skånes Köpmannaförbunds ordf. köpman Emil Drews, Smedstorp, och samma förbunds vice ordf. köpman J. F. Kullenberg, Skurup.

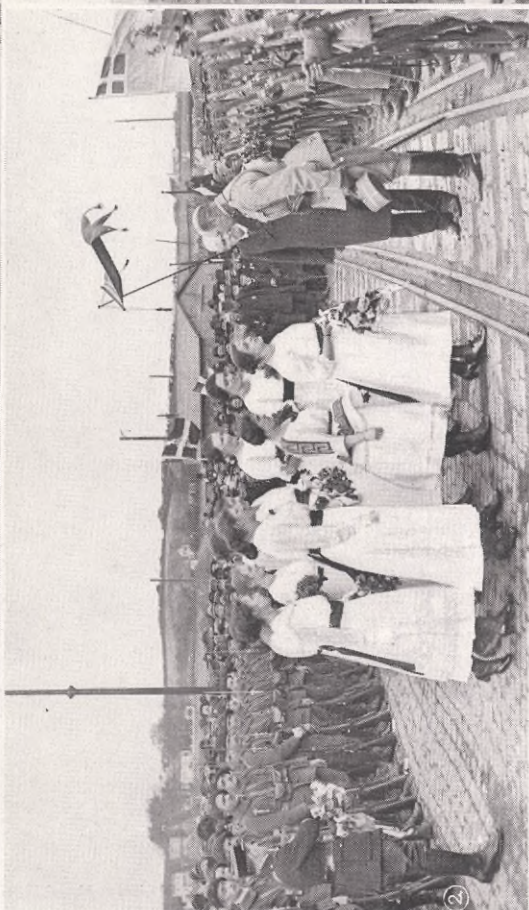
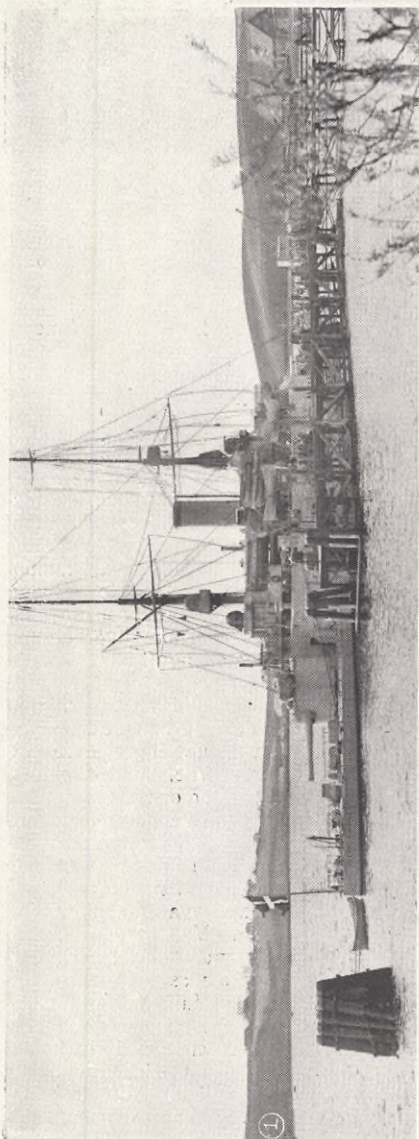
*

Mariebergs gamla ammunitionsfabrik i Stockholm härjades den 5 maj av en förödande eldsvåda, vilken fullständigt ramponerade den stora byggnaden. Elden, som uppstod genom överhettning av en ugn i fabriken understa våning grep med stor våldsämhet omkring sig och banade sig även väg upp i de övre våningarna, i vilka kontorslokaler och ett antal bostadslägenheter för fabriken arbetare voro inrymda. I den eldhärjade byggnaden funnos inga explosiva ämnen förvarade. Vid branden blevo ammunitionsfabrikens dyrbara maskiner och instrument fullständigt förstörda. Den materiella skadan antages i sin helhet uppgå till icke mindre än 2 mill. kr. Ett trettiotal personer blevo genom eldsvådan husvilla.

DANMARK BESÄTTER FÖRSTA ZONEN.

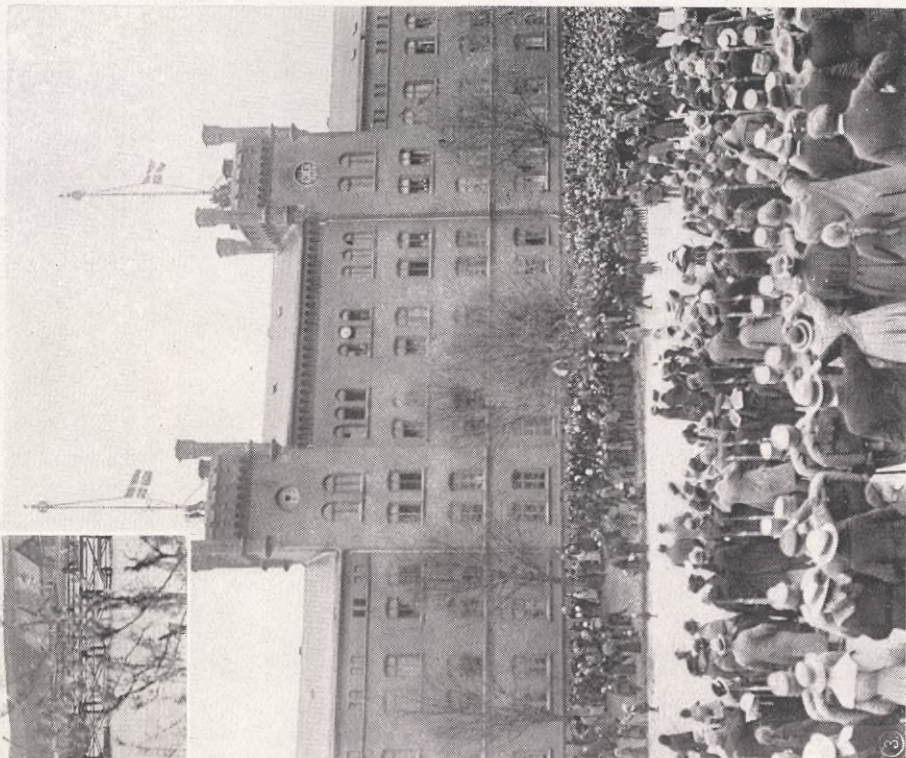
1. DANSKA KRIGSFARTYGET "OLBERT FISCHER" FÖR ANKAR I ALLSSUND utanför den tyska marinkasernen efter att hava övertagit de danska besättnings-trupperna till Sønderborg.
2. UNGA HADERSLEV-DAMER ÖVERLÄMNA BLOM-MOR TILL CHEFRNA FÖR DE FRANSKA ALP-JÄGARNE OCH DE DANSKA TRUPPENA.
3. DANSKA FLAGGAN HISSAS PÅ DEN FÖRUT-VARANDE TYSKA KASERNEN I HADERSLEV då de danska trupperna ryckte in den 5 maj.

Efter fotografier.

De danska truppernas *inmarsch* i Sønderjylland ägde rum den 5 maj och därmed inleddes besittningstagandet av det åt Danmark återvunna landområdet. På morgonen nämnda dag gingo Sønderjyllands alla Dannebrogslaggor i topp, muntert fladdrande för den friska vårvinden.

Var och en av de större städerna Haderslev, Aabenraa, Sønderborg och Tønder mottog sin truppkontingent. Det var enkla kraftiga ord som riktades till de dan-

det vår inom vårt folk och i vårt sinne. I kommen som ett tecken på en ny tid och lovad vare Gud för att I kommen."

Till Sønderborg kom det danska örlogsfartyget "Olfert Fischer", hälsat med stormande hämförelse av stadens invånare. De 100 franska alpjägare som varit inkvarterade i staden, skyltrade gevärd och därefter överlämnades kommandot till de danska officerarne.

Liknande händelser utspe-lades i de andra städerna. Det var gripande ögonblick vilka gjorde ett oförgömligt intryck. En viss otålighet hade börjat göra sig gällande där nere i Sønderjylland, men den har nu åter lagt sig — folket förstår att den efterlängjade stora dagen, återföreningsdagen, är nära, då Danmark helt och fullständigt ned till den nya gränsen tar landet i besittning, det land i vilket nu de danska trupperna ryckt in och som de besatt.

Ljus-fotograf.

Klubb: Kem. A.-t. Prof. Sjöberg, Söln—Öpp.

DANMARK BESÄTTER FÖRSTA ZONEN. Danska trupper passera Sønderborg under intåg i Haderslev.

ska soldater, som nu togo sitt gamla land i besittning. Det bästa uttrycket för den sønderjylländska folkstämningen fann måhända Haderslevs borgmästare, förre redaktören Nikolai Svendsen, när han bjöd trupperna välkomna med följande ord:

"Danska soldater, I som nu med full rätt vändan åter till Sønderjyllands jord, jag har den äran att bjuda eder välkomna. Här fortlever ännu minnet av de trötta danska trupper, som nätterna 1864 drogo mot nord, och många låtar hava fällits över dem. De veko för en oemotståndlig övermakt. Men nu är

Enligt officiellt meddelande har den 5 maj till ambassadörskonferensen i Paris överlämnats en av den internationella kommissionen i Slesvig underskriven rapport, i vilken göres gällande, att resultatet av omröstningarna i de båda zonererna måtte tillmätas avgörande betydelse vid fastställande av gränsen mellan Danmark och Tyskland. Frankrikes och Norges representanter föreslå dock att fyra socknar i andra zonen skola fräntagas Tyskland och tillerkännas Danmark. Kommissionen föreslår slutligen, att åtgärder skola vidtagas för att skydda den danska minoriteten i andra zonen mot eventuella tyska trakasserier.

TILL KRONPRINSESSAN MARGARETS JORDFÄSTNING.

Pressfoto.

Kliché: Bengt Silfverparre.

KONUNGAPARETS ANKOMST TILL STOCKHOLM DEN 7 MAJ. Vid kronprinsessans dödsfall vistades Konungen vid Rivieran och Drottningen i Baden hos sin moder; konungaparet möttes i Baden och gjorde den tunga resan hem gemensamt

Pressfoto.

Kliché: Bengt Silfverparre.

PRINS ARTHUR AF CONNAUGHT, KRONPRINSESSANS BRODER, ankommer till Stockholm den 11 maj och mötes där av Konungen. Kronprinsen hade tidigare begivit sig ombord å det engelska örlogsfartyget och ledsagade prinsen därifrån.

Foto. Malmström. Stok.

LORD ONSLOW, KONUNG GEORGS REPRESENTANT

Kliché: Ken. A.-B. Bengt Silfverparre, Stlm-Gbg.

KONUNG GUSTAF MÖTER KONUNGARNE CHRISTIAN OCH HAAGON vid ankomsten till Stockholm. Närmast bakom monarkerna synas kronprinsen och prinsessan Ingeborg.

Kronprinsessan Margarets stoft vigdes Kristihim-
melsfärdsdagen till den sista vilan. Den tunga sorge-
prakt, som enligt traditionen hör samman med en
kunglig jordfästning, hade i överensstämmelse med
den hänsovna furstinnans efterlämnade vilja fått vika
för ett ceremoniel, där betoningen lagts icke på det
tungta och nedtryckande utan på det upplyftande, det
tröstbringande. Blommor, musik och sång känne-
tecknade den högtidliga akten, färden från kungabor-
gen till Storkyrkan gick genom folkskaror, som i långa
timmar stått bidande för att få bringa den hädangångna
en sista hälsning och nu vid tagets förbiskridande i
vördnad böjde eller blottade sina huvuden. Det gri-
pande oförglömliga skådespelet belystes av en strå-
lande sol, vilken bröt fram ur de tunga molnen i
samma ögonblick kistan bars ut ur kungaborgen.

*

Utefter hela den väg soraget skulle gå fram bildades häck
av soldater från de olika garnisonstrupperna jämte en trupp
landstormsmän och en kontingent marinsoldater från de engelska
kryssarna. På inre borggården bildades häck av landstormsmän
med fana och i västra slottsvalvet paraderade en grenadiärvakt
från Göta livgarde.

Uppbrottet från sorgehuset skedde kl. 2.30 e. m. efter psalmsång
och en av ärkebiskopen läst bön samt Fader vår. När kistan bars
ut, sjöng en barnkör, bildad av lekamrater och vänner till kron-
prinsparets barn en från engelskan översatt psalm, och medan kista-
tan i västra slottsvalvet ställdes på den med grön filt och lager
klädda vagnen utfördes sång av Svenska K. F. U. M:s sångkör.

Så gick soraget över inre borggården, ut på Lejonbacken;
nedför denna till Mynttorget och vidare nedanför Slottet till
Skeppsbron, Slottsbacken och över Storkyrkobrinken till Stor-
kyrkans huvudingång från Trångsund. Först kom en skvadron
ur Livgardet till häst, drabanter, livrébetjäning, kronprinsessans
läkare och kammarherre, kronprinsens hovmarskalk Rudebeck
samt riksmarskalken exc. Prinzsköld, båda med stavar. Där-
efter följde kistan, svept i svenska och engelska flaggorna och
stående på en vagn, dragen av sex hästar samt företrädd av två
förridare. På båda sidor om vagnen bildades hedersvakt av kron-
prinsens adjutanter och närmast efter följde gående kronprinsen,
ledande prins Bertil och prinsessan Ingrid samt med prinsarne
Gustav Adolf och Sigvard ytterst. Så kommo konungarne av
Sverige, Norge och Danmark, prins Arthur av Connaught och
prins Gustav av Danmark, hertigarna av Västergötland, Närke,
Småland och Östergötland, prins Bernadotte samt sluttigen
representanter för främmande statsöverhuvuden, grevarna Carl
och Folke av Wisborg samt frih. C. M. Fleetwood. Taget avsluta-
des av en skvadron ur livregementets dragoner. De kungliga
damerna företogo färden från Slottet till kyrkan i vagn.

Kistan bars in i kyrkan av kronprinsens adjutanter medan hov-
kapellet och orgeln spelade Chopins sorgmarsch. Närmast efter
kistan gick kronprinsen med sina barn, så konungen och drott-
ningen och efter dem hela den sörjande kungliga familjen med
gäster och uppvaktningar. Framför altaret väntade ärkebiskopen
med två assisterande präster att viga den döda kronprinsessans
stoft till ro.

Täpplet var dekorerat med guirlander och kransar av tallris
utefter pelarna i mittskeppet varjämte det av brinnande vaxljus
upplysta altaret, vilket flankerades av ungbjörkar och blommande
syrener, täcktes under en rikedom av liljor och kallar. Utanför
ingången till det inre kapellet söder om altaret, där kronprins-
essans stoft funnit sin tillfälliga vilostad, hade placerats den
utomordentligt rika blomstergård, som från landets alla delar,
från korporationer, föreningar och enskilda sänts till bären som
ett synligt bevis på den varma kärlek varmed den hänsovna
furstinnan omfattats av det svenska folket.

Själva jordfästningen förrättades av ärkebiskopen och bestod
utom av själva begravningsmässan endast av uppläsandet av några
bibelspråk varförutom den engelske legationspredikanten Williams,
läste den i den engelska begravningsritualen ingående bibeltexten.
Därjämte utfördes omväxlande sång av liturgen, församlingen och
kyrkokören. Under ceremonien spelade hovkapellet från en av
läktarna. Efter jordfästningens slut knäböjde kronprinsen och
hans barn samt konungen och drottningen i stilla bön vid kistan.
Sedan operasångerskan Karin Branzell till obligatviolin utförd
Händels "Largo", bars kistan in i det inre kapellet, dit de närmast
sörjande kungliga, samt prins Arthur av Connaught och de främ-
mande representanterna medföljde och en stund kvardrojde i bön.

Vid 5-tiden var sorgeakten slut och de kungliga åkte tillbaka
till slottet.

*

I anslutning till kronprinsessan Margarets jordfästning i Stock-
holm ägde sorggudstjänster till den hänsovnas minne rum på
skilda platser även i utlandet, däribland i Köpenhamn, Kristiania,
Berlin och Paris inom därvarande svenska kyrkoförsamlingar samt
vidare i Helsingfors och London. Vid högtidigheterna voro även
de ifrågakvarande främmande ländernas regeringar representerade.

Minnesgudstjänsten i London försiggick i Westminster Abbey
och i närvaro av diplomatiska kåren, representanter för de högre
ämbetsverken, hovstaten, parlamentets båda hus samt en del in-
stitutioner varjämte den svenska kolonien var talrikt represen-
terad. Akten avslutades med engelska och svenska folksångerna
samt Beethovens "Marche funèbre".

Samtidigt härmed hölls en särskild minnesgudstjänst för kung-
liga familjen i det kungl. kapellet i St. James Palace med ärke-
biskopen av Canterbury som officiant. Bland de till högtiden in-
budne märktes svenske ministern vid engelska hovet.

*

Bland de kransar utan tal, vilka sänts till kronprinsessan Mar-
garets bår som en sista hyllning till den folkära furstinnans
minne märkes även en i silver utförd boklövskrans från den häd-
angångnas härtigdöme Skåne. På kransens silverrosetter äro
ingraverade Malmöhus läns olika stads- och häradsvapen, de sist-
nämnda grupperade omkring länsvapnet. På banden läses in-
skriptionen: "En sista hyllning till Kronprinsessan Margareta, Skå-
nes Hertiginna" samt "Från stad och land i Malmöhus län".

Kransen har utgått från hovjuvelerare G. A. Dahlgrens officin i
Malmö.

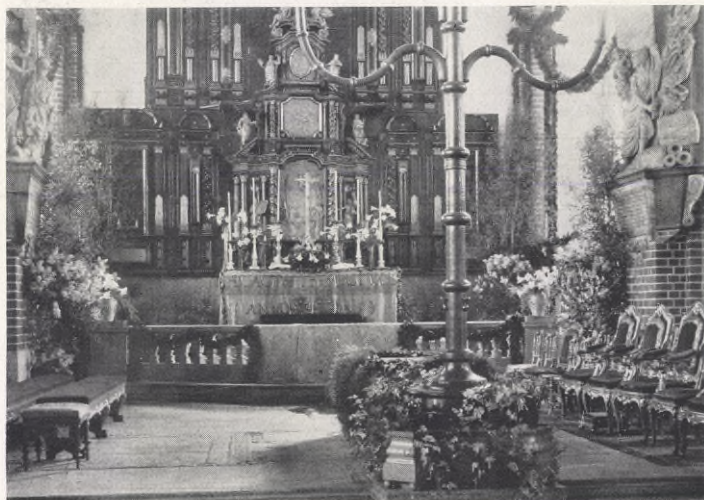

Foto. Ellquist, Stockholm.

KORET I STORKYRKAN SMYCKAT.

Kliché: Bengt Silfverparre.

Foto. Central-Ateliern, Malmö

DEN SKÅNSKA SILVERKRANSEN.

KRONPRINSESSAN MARGARETS JORDFÄSTNING.

HVAR 8 DAG

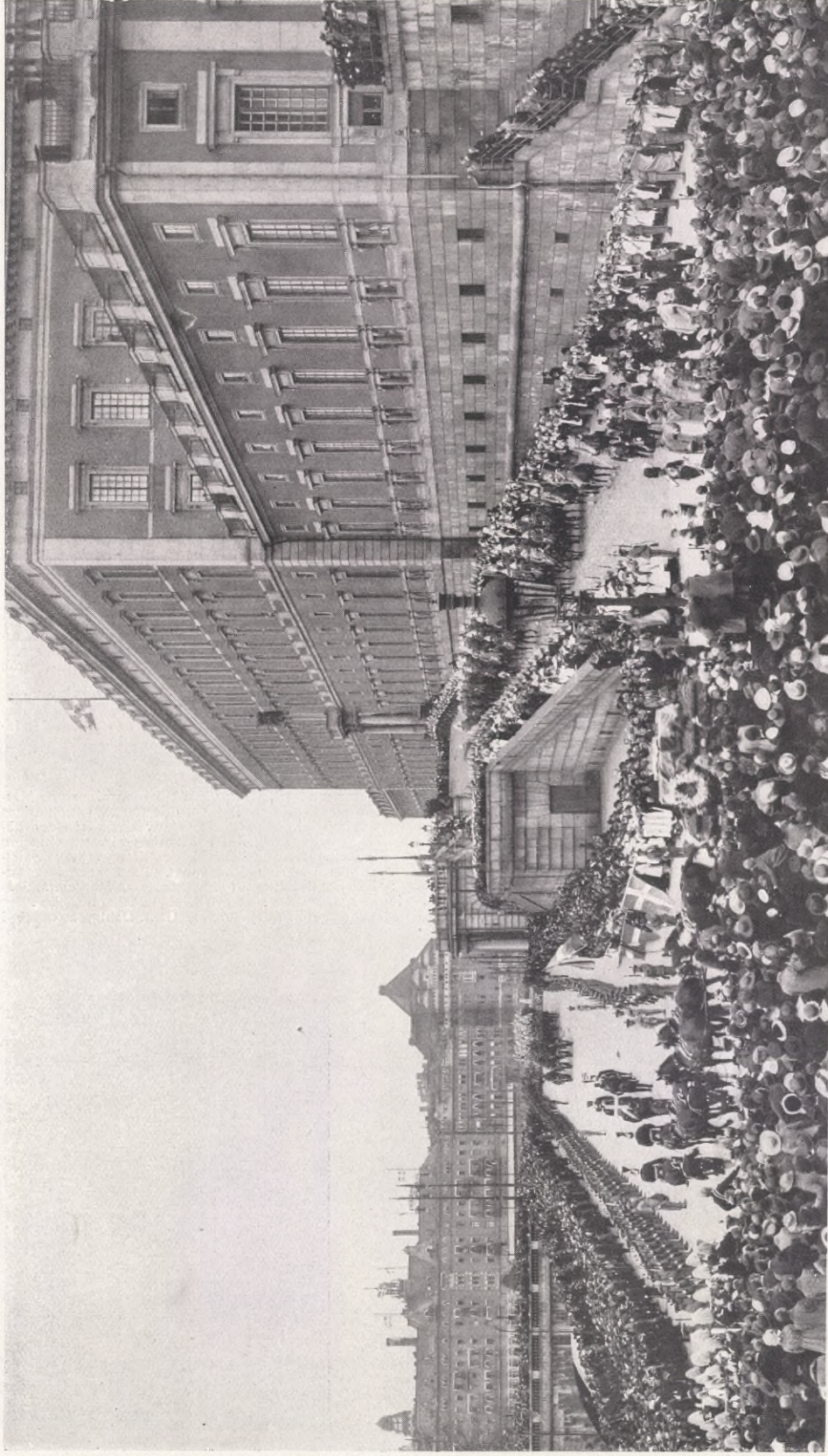

Foto. Ellqvist, Stockholm.

PROCESSIONEN
LÄMNAR K. SLOT-
TET PÅ VÄG TILL
STORKYRKAN.

Främst synas en skua
dron av Livgardet till
häst och en trupp Carl
XII:s drabanter samt
Livbataljonen; här-
efter funktionärer vid
kronprinsens hov, hov-
marskalken med stua
och riksmarskalken
med stua. Före den
vappna, blomster- och
flaggsmyckade likvåg-
nen bär hovpredikan-
ten dr. Ahfeldt ett stort
vitt blomsterkors. När-
mast efter kistan går
kronprinsen med de
fyra äldsta barnen.
Efter kronprinsen föl-
jer konungen med de
kungliga gästerna,
prinsarne samt främ-
mande maktens repre-
sentanter. Processio-
nen avslutades med en
skvadron av Livregi-
mentets dragoner.

Vidst. bild: KRON-
PRINSEN MED SINA
BARN — prinsessan
Ingrid och prins Bertil
villkända efter kron-
prinsessans föreskrift
— närmast bakom går
konung Gustaf, som
synes djupt gripen,
vid vänstra sidan kon-
ung Christian och prins
Gustaf av Danmark,
vid högra sidan kon-
ung Haakon av Norge
och prins Arthur av
Connaught.

Foto. Ellqvist, Stockholm.

Foto. Melinström, Stockholm.

VID STORKYRKAN.

KRONPRINSESSAN MARGARETS KISTA i den tillfällig anordnade vilostaden i Storkyrkan.

Fotos. Malmström, Sthlm.

NÅGRA BILDER AV PROCESSIONEN FRÅN K. SLOTTET TILL STORKYRKAN. De övre bilderna vid passerandet av Slottsbacken. Nederst. DEN VACKERT DEKORERADE SLOTTSBACKEN MELLAN K. SLOTTET OCH STORKYRKAN.

Klische: Kem. A.-B. Bengt Sjöveerparre, Sthlm-Gbg.

Belgiens huvudstad *Antwerpen* dit sommarens olympiska spel äro utlagd för en ytterligare dragningskraft den stora internationella blomsterutställning, som anordnats där, och vilken kommer att hållas öppen under

Efter fotografier.

Överst: BLOMSTERUTSTÄLLNING I ANTWERPEN 1 maj—15 oktober
Nederst: KONUNG ALBERT AV BELGIEN (i uniform) VID INVIGNINGEN den 2 maj.

Källa: *L'Écho de Jeune-Presse.*

sommarmånaderna. Utställningen öppnades med stor högtidlighet den 2 maj av konung Albert.

Närmast föregående nummer av H. 8 D. är fullständigt utgåendet trots en betydligt ökad upplaga. — Tilltryckning av ny upplaga låter sig icke göra.

Herrar Kommissionärer anmodas omgående insända tilläventyrsosålda exemplar av n:r 33.

EXPEDITIONEN.

Efter fotografier.

DROTTNING ELISABETH AV BELGIEN INVIGER ETT SANATORIUM.

Överst: POLSKA TRUPPER I WARSCHAU PARADERA FÖR GENERAL IWASZKIEWICZ. Lembergs befriare och segrare emot bolscheviker. Förrut rysk general.

Därunder: POLENS LEDARE PIL-SUDSKI (X) med polska och franska officerare vid en parad i Warschau. Var socialdemokrat då Polen var ryskt. Kämpade mot ryssarne på centralmaktens sida i spetsen för en legion. Fångslades 1917 av tyskarne såsom misstänkt och satt fängnen i Magdeburg intill Tysklands sammanbrott, då han befriades och kom till Warschau. Efter att det polska parlamentet (Sejm) valt honom till president (Naczelnik) blev han huvudansförare för den polska armén, som nu segerrikt kämpar mot bolschevikerna.

H. 8 D:s korrespondent i Köpenhamn, redaktör Aage Heinberg, har från en studieresa i Polen, Österrike, Ungern m. fl. östeuropeiska länder sänt oss en del högaktuella, intressanta skildringar jämte fotografier, varav en första här följer.

RED.

GENERAL HALLER (1), GUVERNÖR LASZEWSKI (2), AMIRAL POREBSKI (3) m. fl. framstående polacker. Efter fotografier.

FOLK FRÅN ÖVRE SCHLESIEN DEMONSTRERA I WARSCHAU FÖR POLEN med anledning av omröstningen.

Nedersta bilden:
POLENS KRAV PÅ HAV OCH KUST
General Haller, guvernör Laszewski och
amiral Porebski, tre framstående polackar
sammansammanträffa med fiskare i ett litet fiskläge
i närheten av Danzig. Märk den nya polska
flaggan.

UNGA POLSKA — FÖRUT TYSKA
— OFFICERARE som med franskt
understöd organiserat hela den nya
poliska hären efter preussiskt mön-
ster. — Efter fotos.

I nära 150 år hava Österrike, Tyskland och Ryssland i sin ägo haft var sin del av det en gång så mäktiga Polen, vilket nu återuppstått ur världskriget. Polens historia är tragisk. Vi känna ryssarnes grymheter och förtryck, vi veta hur de olyckliga polackarne drivits i landsflykt, hur de förföljts och misshandlats.

Nu helt plötsligt uppstår denna nation till nytt liv. Tyska polackar räcka handen till ryska och polska. De tala samma språk, om än accenten är något olika. De hava lärt det i sina hem, av sina mödrar, ty både ryssar och tyskar förbjödo det polska språket i sko-

Övre bilden:
POLSKA FLICKOR I NATIONAL-
DRÄKT.

Därunder:
DEN NYA POLSKA HÄRENS FÖR-
LÄGGNING I TORUN.

Efter fotografier.

Kliché: Ken. A.-B. Fotograf Sjöström, Sthlm—Gbg.

lorna. Nu är det åter ett fritt folk, vilket plötsligt står som ägare till ett land med 18 millioner invånare, ett folk som hungrar efter ännu mera land och ett ännu större invånarantal. Icke mindre än tre folkskrifningar skola på skilda platser anordnas och polackarne tro och hoppas att allt detta land skall underläggas dem.

Det är en nation, som skall ny-skapas. Det polska folket är i och för sig icke sympatiskt, tvärtom. En betydande del av befolkningen har under det förtryck, vari den levat, blivit defekt i moraliskt hänseende och är icke vuxen och värdig den nyvunna friheten. Befolkningen räknar en ohyggligt stor procent bedragare inom sig, särskilt i de större städerna, framförallt i Warschau.

Det nya Polen begär i första hand landutvidningar hägnade av slutgiltigt fastställda gränser. Målet är ännu fjärran. Allt fortfarande visar kriget med bolschevikerna, den gamle ryske arvfienden.

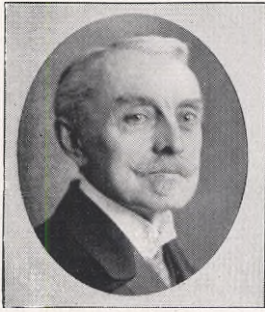
Det kan hava sitt intresse att se vilka de personer varit som lett landets öden sedan det återvann sin frihet och självständighet.

Först att nämna är då Ignaz

UKRAINAS ÅTERINSATTE PRESIDENT, PETLJURA, som i spetsen för ukrainska hären samarbetar med general Pilsudski och den polska hären emot bolschevikerna, mot vilken de förenade redan vunnit avsevärda framgångar.

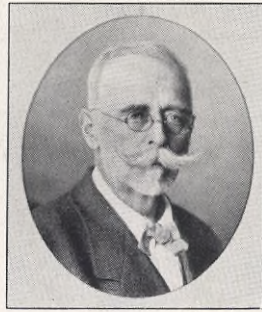
Paderewski, vilken ju tidigare vunnit världsberömmelse som kompositör och pianovirtuos. Han är en glödande patriot och han blev även en av det unga Polens uppbyggare. Särskilt vid fredskonferensen i Versailles gjorde han sitt land utomordentliga tjänster som dess utröttlige förkämpe. Orsaken till att han så snart lämnade det politiska livet och gick i frivillig landsflykt till Schweiz var att han, såsom den konstnär han framför allt är, fullständigt saknade den praktiska läggning, som är absolut nödvändig, för att man skall kunna göra sig gällande i det politiska livet, särskilt under så ytterligt vanskliga förhållanden som det här var fråga om. Han saknade energi för det myckna politiska detaljarbetet, lade, som konstnär, stora mått på allting och tålde måhända icke motsägelser. Alltnog det kom till oöverensstämmelser mellan honom och de övriga polska ledarna, och resultatet blev, att han måste draga sig tillbaka. Han är dock alltså populär i sitt land, och även om man drar i tvivelsmål hans lämplighet för det politiska livet, erkänner man beredvilligt hans varma fosterlandskärlek. Nu befinner

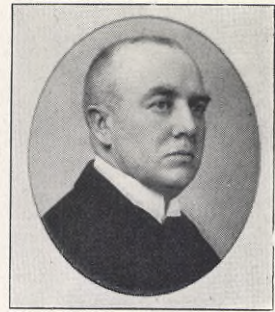
A. L. E. ÅKERHJELM †.
Frit. F. v. Statsr. F. d. Presid.
Stockh. — F. 46. † 7 maj.*

G. CARLSON †.
F. d. Kansliråd. — Stockholm.
F. 49. † 4 maj.*

W. WAERN †.
Civilingenjör. — Stockholm.
F. 57. † 3 maj.*

T. MONTÉN †.
Fil. Dr. Direktör. — Stock-
holm. — F. 75. † 29 april.*

LARS ÅKERHJELM †. Stud. 63, hovr.-ex. 69, v. hvd. 72. aman. i Eckles.-dep. 74, tf. kanslisekr. i Fin.-dep. 76, kansliråd o. byråchef. där 78—99; ridårhussekr. 84—89, exp.-chef i Fin.-dep. 88, konsult. statsråd 88—99, president i Kammarrätten 99—11. Jur. hed. dr. i Uppsala 07. Led. av Riksd. F. K. 90—13; led. av talmanskonf. 01—05 o. 06; v. talman 05. C. led. av heml. utsk. o. unionsutsk. 05. Ordf. i styr. f. Skand. Kred. a.-b. 11—17. Biografi o. helsid.-portr. årg. XV:3.

GEORG CARLSON †. Stud. 68; hovr.-ex. 73, v. hvd. 76, ass. i G. hovr. 84, tf. rev.-sekr. s. å., kansliråd o. byråchef f. statist. ärend. i Just.-dep. 86—14.

WILLIAM WAERN †. Utex. fr. Tekn. högsk. B. 80. rit. o. avd.-chef v. Soc. J. Cockerill, Seraing, Belgien 80—93, v. Dominion Bridge Co. C nada 83—84, verkst. chef v. Korndals fabr., Mölndal, 84—85, chef f. Stömmesulfidfabr. 86—88, v. Konga sulfidfabr. 88—97; inköpte 97 Linnakoski vattenfall i Finl. o. bild. Siitola a.-b. där 98, dess verkst. dir. 98—1900; konsult. ing. i Stockholm 01—07; verkst. dir. f. a.-b. Wiklunds armatur- o. metallvarufabr. där 07.

TORSTEN MONTÉN †. Stud. 94. fil. dr 01; matematiker h. livförsäkr.-anst. Trygg 99—11, chef f. nybild. Sv. livränte-försäkr.-bol. Framtiden, senare Livförsäkr.-bol. Framtiden, sdn 11.

han sig i Schweiz som ett slags sändebud för sitt land. Den bitterhet han först kände över att ha fått sin verksamhet förlagd utom det egna landets gränser torde nu hava givit med sig.

Nationalhjälten, den hyllade ledaren, presidenten skulle man mycket väl kunna säga i den nuvarande republiken Polen är *Josef Pilsudski*, vars porträtt man ser överallt och som är utomordentligt populär. Han är den man, som skall bli va det nya Polens förste verkliga ledare, måhända dess konung, i alla händelser dess president. Han bekläder för närvarande den högsta såväl militära som civila ställningen i Polen och måste sålunda, även om han icke bär titeln, betraktas som landets president.

Pilsudskis levnadslöpp är mycket egendomligt och skall, då det i allmänhet icke är känt i stora drag skildras här. Nu en man i fjortioårsåldern, räknades han på den tiden, ryssarne voro herrar i landet, bland de misstänkte och måste på grund av sina för de styrande misshagliga åsikter under långa tider vistas utomlands. Han var en övertygad socialdemokrat men samtidigt en glödande patriot, och all hans diktan och traktan gick ut på att gagna fäderneslandet. Han vistades mycket i Tyskland och vid världskrigets utbrott anmälde han sig som frivillig samt kämpade i spetsen för en legion på centralmakternas sida mot Ryssland. Han hade dock som villkor uppställt att han uteslutande skulle användas på den ryska fronten, enär han icke i England och Frankrike såg några fiender till sitt land. Han misstänkliggjordes emellertid i Tyskland, den säkra ställning han intagit där rubbades, och slutligen blev han år 1917 fängslad och förd till Magdeburg. Här hölls han i förvar intill tiden för Tysklands sammanbrott. De förhållanden, som lett till hans anhållande upptogs icke till behandling, han återfick utan vidare friheten och skyndade till Warszawa, där han mottogs med hänförelse. Han var känd som en glödande patriot, man samlade sig omkring honom och han firade ständigt nya triumfer. Det polska parlamentet (Sejm) beslöt sålunda att han skulle vara president (Naczelnik) och samtidigt generalissimus för den polska här, som nu kämpar mot bolshevikerna. Det synes verkligen, som om Pilsudski i sin person förenade både statsmannen och soldaten.

För övrigt är det endast generalerna, som för ögon-

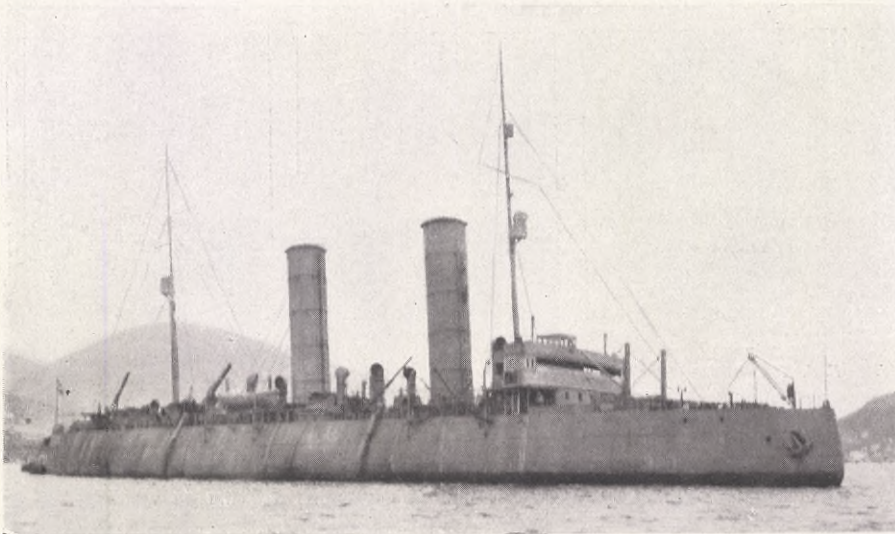
blickät spela någon roll i Polen. I främsta rummet bör då nämnas General *Haller* vilken är en synnerligen framstående officer. Det är framför allt hans förtjänst, att Polen förfogar över en så god här som det gör. Han har med bistånd av franska officerare från själva grunden byggt upp den polska armén. Även hans levnadsbana är rätt ovanlig. Under kriget var han officer i rysk tjänst, men flydde år 1917, då de inre omvälvningarna störtade Ryssland ut i kaotiska förhållanden, till Frankrike och gick i fransk tjänst. Han organiserade nu en polsk hjälpkår som deltog i striderna på västfronten. Efter vapenstillståndets inträdande återvände han till Polen och började under bästa samförstånd med Pilsudski att omorganisera den polska hären.

När man talar om de ledande militära personligheterna i våra dagars Polen, får man icke förbigå *Iwaszkiewicz*. Denna tappra general, som på sin tid befrjade Lemberg, kämpar nu segerrikt på bolshevikfronten. Även I. har tidigare varit rysk officer.

Det är stora problem det nya Polen har att lösa. För att kunna leva måste landet hava tillträde till havet. Danzig lämnar vägen öppen till Östersjön. Fredstraktatens bestämmelse härom är emellertid rätt oklart formulerad, något som både Polen och Tyskland söker uttyda till sin fördel. Förhållandena i Danzig sådana de nu gestalta sig med ett officiellt engelskt övervalde och ett oavbrutet polskt-tyskt kiv äro fullständigt ohållbara. Danzig är nu en internationell stad, men denna ordning kan icke i längden upprätthållas. Det är ett tragiskt problem. Danzig är en tysk stad, men polackarne göra krav på den, därför att de icke kunna leva utan en hamn eller tillträde till havet. En smal s. k. korridor går som två griplor från det egentliga Polen runt fristaden Danzig och dess uppland samt skiljer samtidigt Ostpreussen från det övriga Tyskland. Tvister utan tal skola uppstå ur detta förhållande. Ty engelsmän och tyskar kunna försonas, fransmän och tyskar måhända även, men polackar och tyskar — aldrig! Sådan är åtminstone den nu rådande åsikten bland de polska patrioterna.

Det sista ordet om Polen är ännu icke sagt. Detta land skall hava att genomgå nya inre och måhända även yttre strider, innan det helt och fullt återvunnit sin självständighet.

Aage Heinberg.

HJÄLPEXPEDITIONEN TILL KARAHAVET (se n.r. 32). Isbrytaren "Sviatogor" i Bergens hamn har avgått med den norska hjälpexpeditionen under ledning av kapten Otto Sverdrup. *RFR fotograf*

Den norska undsättningsexpeditionen till den i Karahavet infrusna ryske isbrytaren "Solovoi", vilken vi i n.r. 32 omnämnde, har i dagarna startat från Bergen. På expeditionen, vilken står under ledning av den norske polarfararen kapten Sverdrup, medföljer även den ryske polarforskaren prof. Breitfus. England har ställt ett lämpligt fartyg till expeditionens förfogande, Norge har lämnat manskap och ryska sovjetregeringen vidkännes alla kostna-

F. Oerffoto.

DEN NYA REGULIÄRA LUFTROUTEN STOCKHOLM—HÄLSINGFORS.

Klitché. Ernst Nilsson spårer.

der för företaget. Ombord på den infrusna ångaren, vilken man väntar sig kunna nå inom loppet av tre veckor, befinna sig 85 personer, vilka, i saknad av bränsle och tillräcklig proviant, hotas av undergång.

En reguljär daglig luftrafik Stockholm—Hälsingfors kommer inom den närmaste tiden att upptagas av de för detta ändamål samarbetande svenska och finska luftrafikbolagen. Redan nu har emellertid P. O. Herrströms flygkompani upptagit luftrafiken på denna trade med ett hydroeroplan av den engelska Faireytypen med en 375 hkr Rolls-Roycemotor. Som förare tjänstgöra de kända engelska flygarna överstelöjtnant Henderson och kapten Saunders.

Den första turen anträdde den 5 maj med

BÅTSKEPPAREN EDVIN BERNTSON, MARSTRAND, med några av de 125 minor han under krigsåren och senare desarmerat. — *Foto. Bergström, Marstrand.*

Biskopsudden som startplats. Utom föraren, överstelöjtnant Henderson, medföljde löjtnant Herrström och tre passagerare. Vid denna första tur medfördes även två kransar, avsedda att nedkastas den ena på Ingarö kyrkogård, där den svenske flygaren frih. Carl Cederström ligger begravd, och den andre på den plats, där, enligt vad man antager friherre Cederström och kapten Krokstedt förölyskades på sin flygfärd till Finland.

Utresan till Hälsingfors, som tog något mer än tre timmar i anspråk, förlöpte i allo lyckligt. Sedan flygarna i Hälsingfors slutfört sina underhandlingar med de finska myndigheterna om den planerade flygtrafiken på Finland anträdde de på middagen den 8 maj återresan till Sverige. Färden måste dock avbrytas på grund av inträdande stark dimma och kunde först påföljande dag fullbordas. Hemresan försvärades av den rådande starka motvinden.

INNEHÅLL: Disponent Ivar Swartling (biografi och helsidesporträtt). — Konungaparet återkommer till Stockholm. — Kronprinsessan Margaretas jordfästning. — Prins Arthur av Connaught. — Köpmannakurserna i Malmö. — Danska trupper rycka in i Sönder-Jylland. — Svensk-finsk luftrafik. — Veckans porträttgalleri. — Det nya Polen. Av Aage Heinberg.

Eftertryck av text eller illustrationer i HVAR 8 DAG utan angivande av källan förbjudes vid laga påföljd.

För Berättelser och Historietter gäller oivillkorligt förbud.

F. A. B. HVAR 8 DAGS TRYCKERI, GÖTEBORG.